

Fonden for økologisk landbrug

Effektvurderingsrapport

2025

Udarbejdet af Rambøll Management Consulting

Indhold

1. Indledning	3
1.1 Formål med effektvurderingerne	3
1.2 Metode	3
2. Baggrund om projekterne	5
2.1 Projekttilskud og gearing i 2025	5
3. Projekternes leverancer	7
3.1 Leveranceopnåelse	7
3.2 Projekternes konkrete leverancer	8
4. Projekternes nytteværdi	9
5. Implementering og offentliggørelse	10
6. Køkkenomstilling	12
Bilag: Metode	15

1. Indledning

Formålet med denne rapport er at give bestyrelsen for Fonden for økologisk landbrug (FØL) et overblik over og indblik i, hvilke resultater og effekter der er kommet ud af de støttede projekter i 2025. Herved får bestyrelsen viden om, i hvilket omfang projekterne er med til at løfte indsatsområderne og de prioriterede elementer i fondens strategi.

Alle tilskudsmodtagere har således ved hjælp af et spørgeskema skullet angive, hvilke konkrete resultater projektet har afstedkommet, hvilke forventede effekter projektet vil bidrage til, samt endelig i hvilket omfang projektet forventes implementeret hos primærproducenterne.

Data fra spørgeskemaerne er på fondens vegne blevet behandlet af det eksterne konsulentfirma Rambøll Management Consulting, der også har opstillet figurene og den sammenfattende tekst i rapporten.

Der gøres opmærksom på, at projektledernes vurderinger er gengivet ukritisk, idet det forudsættes, at deres kendskab til området giver dem den bedste forudsætning for at foretage en faglig vurdering af projektet.

1.1 Formål med effektvurderingerne

Formålet med at gennemføre effektvurderinger er tosidet.

For det første gennemføres effektvurderinger for at kontrollere og få dokumenteret viden om anvendelsen af bevillingsmidlerne. Herved opnås indsigt i, hvordan projekterne lever op til den formålsbeskrivelse, der er anført i ansøgningen til fonden.

For det andet gennemføres effektvurderingerne for at opnå læring og større kendskab til de konkrete resultater og effekter, projekterne munder ud i. I den forbindelse sættes der ikke mindst fokus på, hvordan resultaterne viderefremmes og implementeres af slutbrugerne. Ofte kommer projekterne ikke kun den enkelte slutbruger til gavn, men også samfundet og samfundsøkonomien.

Effektvurderingerne gennemføres med udgangspunkt i bekendtgørelsen om administration af landbrugets fonde, som hører under Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. I BEK nr. 1329 af 02/12/2024 - §16. stk. 2 fremgår det, at:

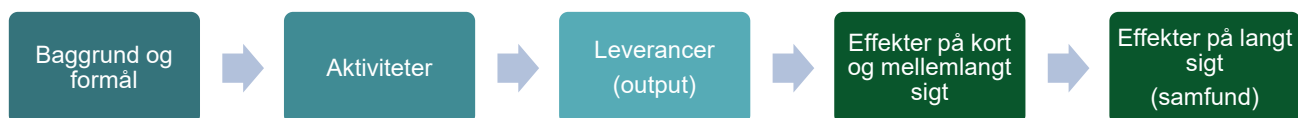
"Fonden skal følge op på effekten af fondsmidlerne for at sikre, at fonden opnår sine mål".

1.2 Metode

Fonden for økologisk Landbrug bevilger hvert år støtte til ca. 70-90 projekter inden for hovedformålene i landbrugsstøtteleven. Projekterne er fordelt ud på seks forskellige puljer – den Ordinære pulje; Eksportfremme; Køkkenomstilling; Viden & Kompetencer; Plantebaserede fødevarer og National Afsætning. Under puljerne er de forskellige projekter der har opnået tilskud, de afviger ift. hinanden i deres formål, indhold, projektperiode, størrelse m.v.

For at gøre sammenligning på tværs af de effektvurderede projekter mulig og meningsfuld er det afgørende, at effektvurderingen tager udgangspunkt i den samme teoretiske ramme.

Forandringsteorien udgør et godt teoretisk fundament, når projekter skal effektvurderes, idet den gør det muligt at følge målene for et konkret projekt fra initiering til afslutning. Forandringsteorien kan illustreres således:

Med udgangspunkt heri er der for det enkelte projekt gennemført målopfyldelsesevaluering. Herved kan det vurderes, om de gennemførte aktiviteter medfører de ønskede effekter.

Fonden for økologisk landbrugs bestyrelse har besluttet, at alle projekter, der får støtte af fonden, skal effektvurderes. Tilskudsmodtagerne i 2025 er:

- Økologisk Landsforening
- Innovationscenter for Økologisk Landbrug
- Landbrug & Fødevarer
- Center for Bæredygtige Hospitaler
- Nordjysk Mad
- Forenede Service A/S
- Nyborg Kommune
- Kerteminde Kommune
- Ærø Madservice
- Food from Denmark
- Producentsammenslutningen BAD (Bio Aus Dänemark)
- Foreningen for Biodynamisk Jordbrug
- Slagelse Kommune
- Skanderborg Kommune
- Fredensborg Kommune
- Kolding Kommune
- Ishøj Kommune
- Hillerød Kommune
- Halkær Kro og Kulturhus
- Grøn Kirke (under Danske Kirkers Råd)
- Høje-Taastrup Kommune
- Næstved Kommune
- HortiAdvice
- D&K Gruppen
- Den Internationale Højskole
- Danmarks Biavlerforening
- Greve Kommune
- Mejeriforeningen
- Lyngby-Taarbæk Kommune
- Økologisk VKST
- Dragør Kommune
- Gribskov Kommune

- Rødovre Kommune
- Guldborgsund Kommune
- Center for Frilandsdyr K/S (*ansøgningerne er flyttet til Innovationscenter for Økologisk Landbrug*)
- Børnehuset Munkdrup (*ansøgningen blev tilbagetrukket i 2025*)

For 2025-projekterne betyder det, at 76 projekter har besvaret et effektvurderingsskema. Skemaet sætter fokus på, hvilke resultater projekterne har afstedkommet, og hvilke effekter for landbruget og samfundet de potentielt kan få.

For at imødekomme forskelligheden i de vurderede projekter er der anvendt to forskellige skemaer til indsamling af information. Skemaerne er fordelt efter projekternes hovedformål. Der anvendes således et separat skema til vurdering af henholdsvis:

- Afsætningsfremme (puljerne: Eksportfremme og National Afsætning)
- Køkkenomstilling (puljen: Køkkenomstilling)
- Øvrige projekter omfattende forskning og forsøg, rådgivning, sygdomsforebyggelse, sygdomsbekæmpelse, dyrevelfærd, kontrol og uddannelse (puljerne: Ordinære pulje, Plantebaserede fødevarer og Viden & Kompetence).

En nærmere beskrivelse af metoden findes i bilaget bagerst i rapporten.

2. Baggrund om projekterne

2.1 Projekttilskud og gearing i 2025

Aktivitetsbekendtgørelsen (BEK nr. 1291 af 28/11/2024) giver i udgangspunktet mulighed for tilskud på 100 pct. af de tilskudsberettigede udgifter. Fonden stiller dog krav om 20 pct.s egenfinansiering af afsætningsfremme (puljerne: National Afsætning og Eksportfremme), hvis der er tale om fremstød med virksomhedsdeltagelse og som dermed er underlagt de minimis-reglerne.

I udgangspunktet er alle andre støttede projekter søgt og bevilget med 100 pct. finansiering fra fonden.

Den ordinære pulje:

Foruden nogle projekters egenfinansiering, er:

- 4 projekter samfinansieret i form af tilskud fra Grønt udvikling og demonstrationsprogram (GUDP)
- 2 projekt samfinansieret i form af tilskud fra Promilleafgiftsfonden for landbrug
- 1 projekt samfinansieret i form af tilskud fra Mælkeafgiftsfonden

Ifølge de aflagte 2025-tilskudsregnskaber er der blevet gennemført aktiviteter med et samlet tilskudsgrundlag på 13.879 t.kr. Det kan på baggrund heraf konstateres, at fondens tilskud på 10.604 t.kr. er blevet gearret med midler fra anden side med en faktor $13.879/10.604 = 1,31$.

Eksportfremme:

Ifølge de aflagte 2025-tilskudsregnskaber er der blevet gennemført aktiviteter med et samlet tilskudsgrundlag på 9.136 t.kr. I forhold til den samlede brugte bevilling på 9.133 t.kr. kan det således konstateres, at fondens

tilskud ikke er blevet gearret med midler fra anden side (et projekt har dog brugt 3 t.kr. i egenfinansiering).

National Afsætning:

Foruden nogle projekters egenfinansiering, er:

- 1 projekt samfinansieret i form af tilskud fra Mælkeafgiftsfonden.

Ifølge de aflagte 2025-tilskudsregnskaber er der blevet gennemført aktiviteter med et samlet tilskudsgrundlag på 13.959 t.kr. Det kan på baggrund heraf konstateres, at fondens brugte tilskud på 13.218 t.kr. er blevet gearret med midler fra anden side med en faktor $13.959/13.218 = 1,06$.

Viden & Kompetence:

Ifølge de aflagte 2025-tilskudsregnskaber er der blevet gennemført aktiviteter med et samlet tilskudsgrundlag på 3.437 t.kr. I forhold til den samlede bevilling på 3.427 kan det således konstateres, at fondens tilskud ikke er blevet gearret med midler fra anden side (et projekt har dog brugt 10 t.kr. i egenfinansiering).

Køkkenomstilling:

Ifølge de aflagte 2025-tilskudsregnskaber er der blevet gennemført aktiviteter med et samlet tilskudsgrundlag på 11.373 t.kr. Det kan på baggrund heraf konstateres, at fondens brugte tilskud på 11.323 t.kr. kan det således konstateres, at fondens tilskud ikke er blevet gearret med midler fra anden side (tre projekter har dog brugt hhv. 16 t.kr., 1 t.kr. og 33 t.kr. i egenfinansiering).

Plantebaserede fødevarer:

Foruden nogle projekters egenfinansiering, er:

- 1 projekt samfinansieret i form af tilskud fra Grønt udvikling og demonstrationsprogram (GUDP).

Ifølge de aflagte 2025-tilskudsregnskaber er der blevet gennemført aktiviteter med et samlet tilskudsgrundlag på 2.300 t.kr. (et projekt har dog brugt 2 t.kr. i egenfinansiering). Det kan på baggrund heraf konstateres, at fondens brugte tilskud på 2.193 t.kr. er blevet gearret med midler fra anden side med en faktor $2.300/2.193 = 1,05$.

Tabel 1. Midlernes gearing

	FØL 2025 1.000 kr.	Totalt 2025 1.000 kr.	Gearing
Den ordinære pulje (n=20)	10.604	13.879	1,31
Eksportfremme (n=12)	9.133	9.136	1,00
National Afsætning (n=15)	13.218	13.959	1,06
Viden & Kompetence (n=3)	3.427	3.437	1,00
Køkkenomstilling (n=21)	11.323	11.373	1,00
Plantebaserede fødevarer (n=5)	2.193	2.300	1,05
I alt (n=76)			

3. Projekternes leverancer

Fonden for økologisk landbrugs formål er at styrke udviklingsmuligheder og konkurrenceevne for økologisk landbrug. I henhold til fondens strategiske målsætninger skal formålet understøttes ved at øge konkurrenceevnen i den økologiske jordbrugssektor, forbedre dyresundheden og -velfærden, klimaet, miljøet og naturen i den økologiske landbrugsproduktion og at fremme attraktive arbejdspladser i den økologiske jordbrugssektor

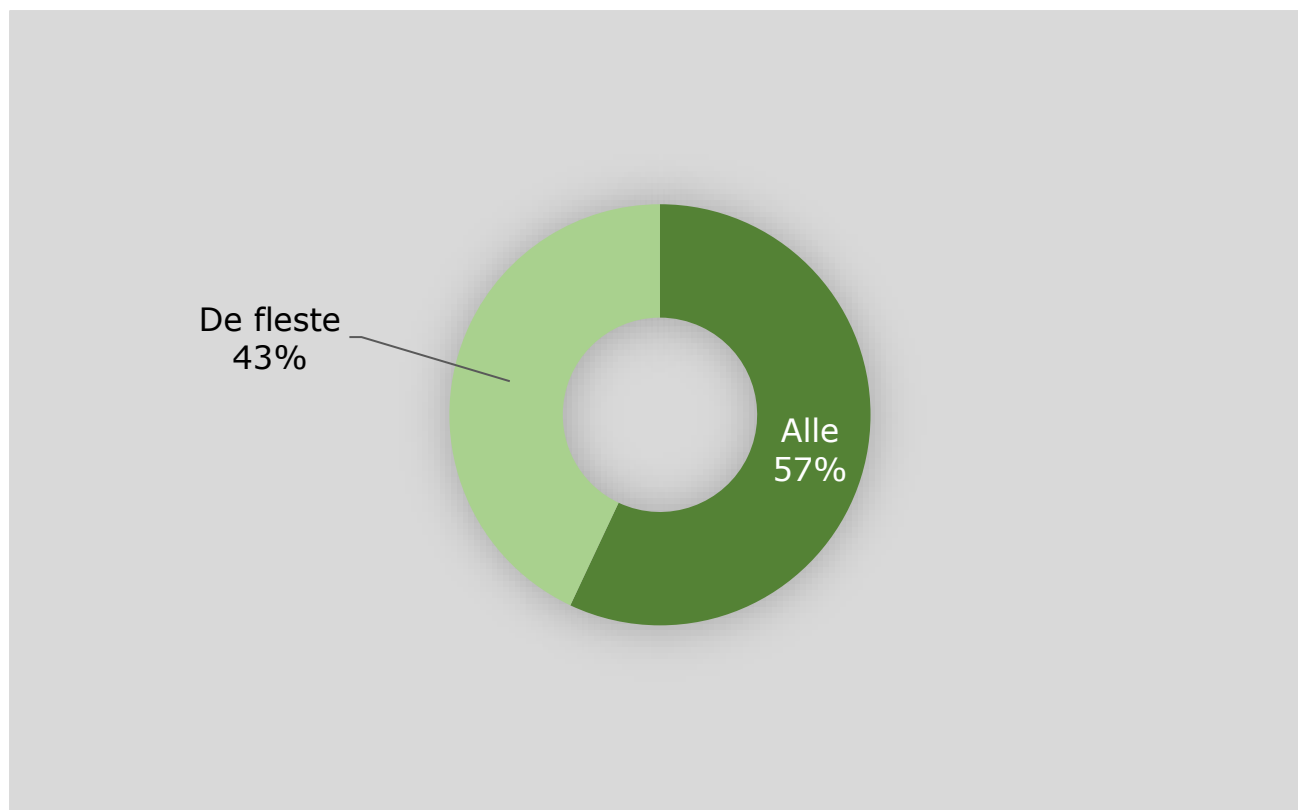
Med henblik på at vurdere resultatet af projekterne er projektlederne blevet bedt om at angive, hvilke primære leverancer - altså konkrete, dokumenterbare produkter - der er kommet ud af projekterne. Det kan f.eks. være en vejledning om fodertildeling, opdatering af en branchekode eller gennemførelse af inspektion fra et potentielt eksportmarked.

3.1 Leveranceopnåelse

Projekterne lever i høj grad op til de mål, der er sat, og som fondsbestyrelsen har bevilget midler til. Over halvdelen (57 pct.) af de *generelle projekter* (forskning og forsøg, rådgivning, sygdomsforebyggelse, sygdomsbekæmpelse, dyrevelfærd, kontrol og uddannelse) har nået alle leverancer, som var forventet ved projekternes start. Dertil angiver over fire ud af ti (43 pct.) projektledere, at deres respektive projekter har opnået de fleste af de forventede leverancer. Ingen (0 pct.) af projektledere angiver, at de har opnået enten "halvdelen", "færre end halvdelen" eller "ingen" af de forventede leverancer, jf. figur 1.1.

Samlet set indikerer resultaterne, at de generelle projekter i meget vid udstrækning har opfyldt deres forventede leverancer.

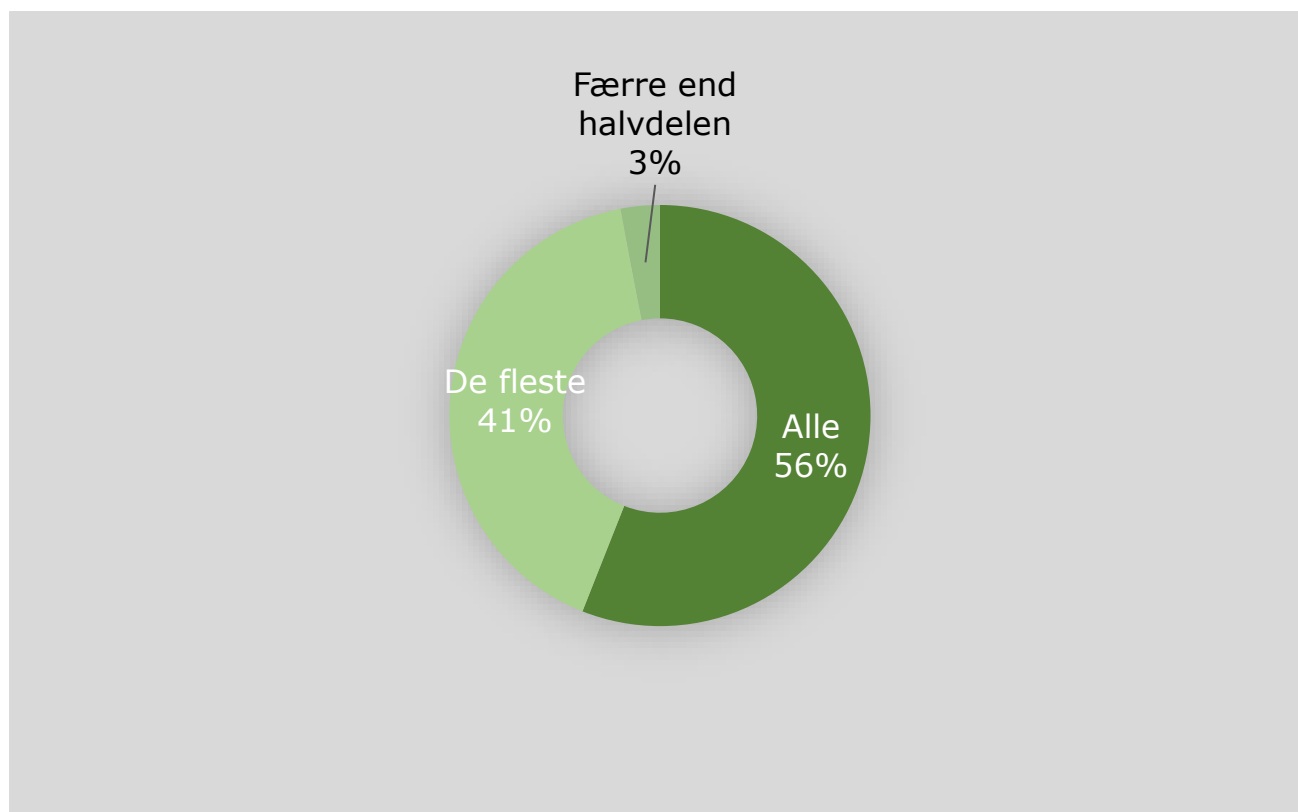
Figur 1.1. Leveranceopnåelse (Generelle projekter N=23)

Projekterne med fokus på afsætningsfremme lever ligeledes i høj grad op til de mål, der er fastsat ved bevil-lingen. Over halvdelen (56 pct.) af projekterne har nået alle de leverancer, som var forventet ved projekternes start. Derudover angiver godt fire ud af ti (41 pct.) projektledere, at deres projekter har opnået de fleste af de forventede leverancer. En mindre andel (3 pct.) af projektlederne vurderer, at projekterne har opnået "færre end halvdelen" af de forventede leverancer, jf. figur 1.2. Årsagen hertil skyldes primært en stor afhængighed hos eksterne samarbejdspartnere såsom myndigheder i andre lande. De manglende aktiviteter er projektfor-længet og forventes at blive afsluttet i løbet af 2026.

Samlet set indikerer resultaterne, at afsætningsprojekterne i meget vid udstrækning har opfyldt deres forven-tede leverancer.

Figur 2.2. Leveranceopnåelse (Afsætningsfremme N=32)

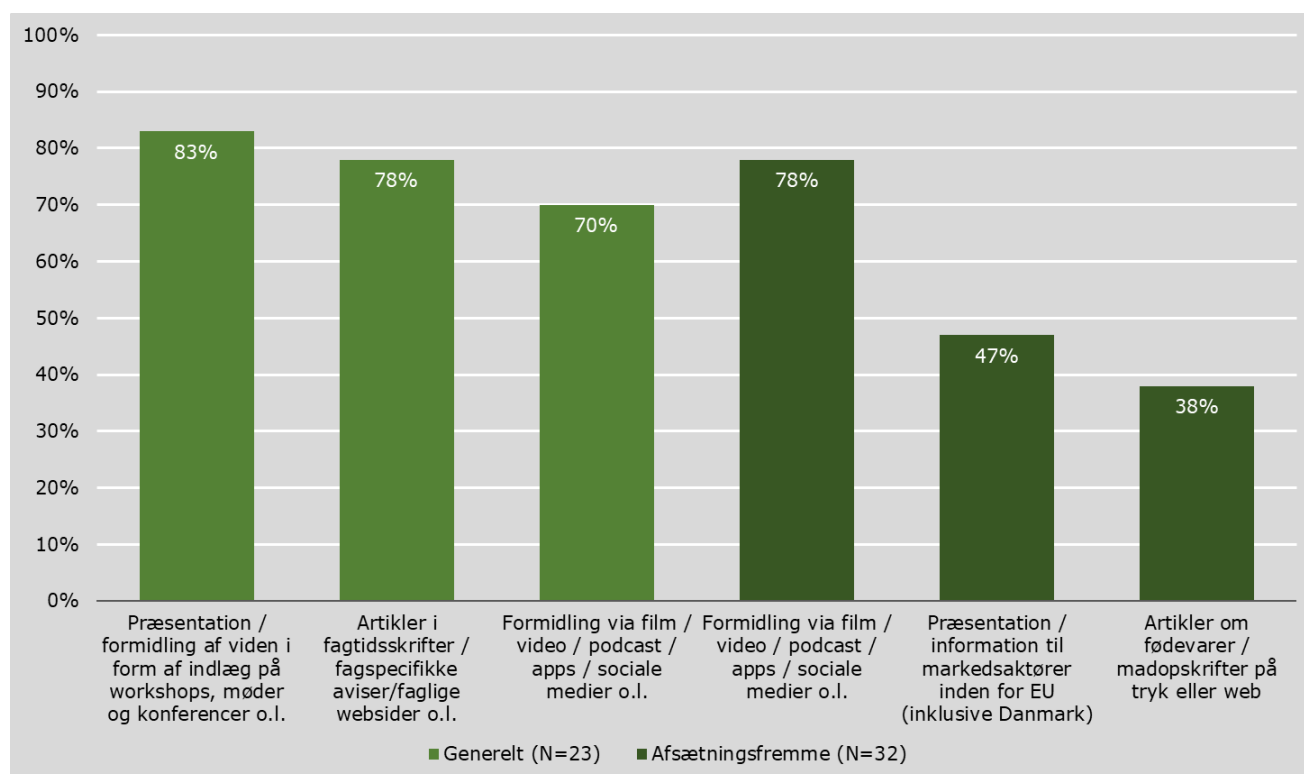

3.2 Projekternes konkrete leverancer

For de *generelle projekter* angiver godt fire ud af fem (83 pct.) projektledere, at deres projekter indeholder præsentation og vidensformidling på fx workshops og møder er blandt leverancerne i deres respektive projek-ter. Dernæst angiver knap otte ud af ti (78 pct.), at artikler i fagtidsskrifter, fagspecifikke aviser og faglige web-sider er blandt leverancerne i deres respektive projekter. Endelig angiver omkring to tredjedele (70 pct.) af projektlederne, at formidling via film, video, podcast m.m. indgår blandt projekternes konkrete leverancer, jf. figur 2 nedenfor.

For projekter med fokus på afsætningsfremme angiver knap fire ud af fem (78 pct.) af projekterne, at formidling via film, video, podcast m.m. er blandt leverancerne. Derudover angiver næsten halvdelen (47 pct.) af projektlederne, at præsentation eller information til markedsaktører inden for EU indgår som leverance i projektet. Endelig angiver en tredjedel (38 pct.), at artikler om fødevarer eller madopskrifter er blandt projektleverancerne, jf. figur 2 nedenfor.

Figur 3. Primære leverancer (n=55)

Anm: Projektlederne har kunnet angive op til tre opnåede leverancer, og derfor summerer fordelingen ikke til 100.

4. Projekternes nytteværdi

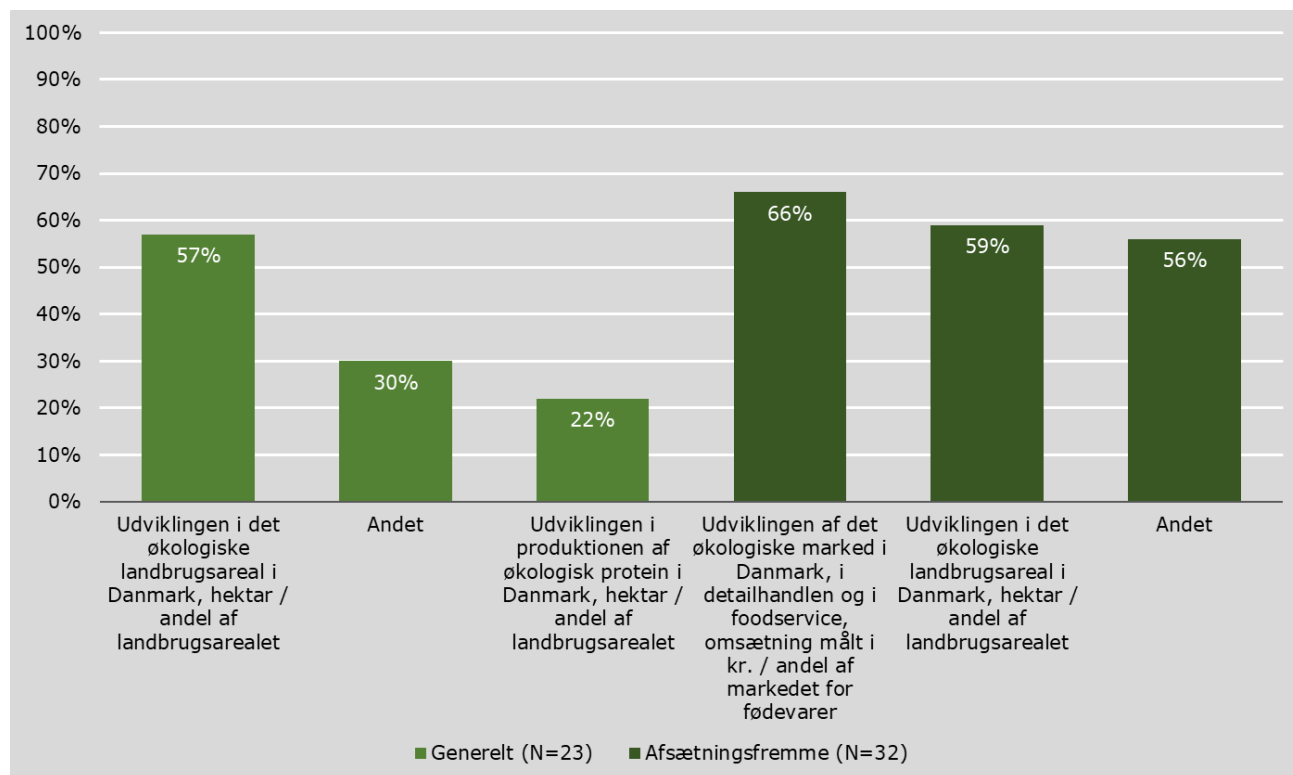
Som del af spørgeskemaet er projektlederne blevet spurgt ind til, hvilke af fondens effektindikatorer som de respektive projekter understøtter.

For de *generelle projekter* angiver godt halvdelen (57 pct.) af projektlederne, at deres projekter understøtter fondens effektindikator om udviklingen i det økologiske landbrugsareal i Danmark. Derudover angiver knap en tredjedel (30 pct.), at projekterne understøtter andre effekter end fondens fastlagte effektindikatorer. Endelig angiver godt hver femte (22 pct.) projektleder, at deres projekter understøtter effektindikatoren om udviklingen i produktionen af økologisk protein i Danmark.

For *projekter med fokus på afsætningsfremme* angiver omkring to tredjedele (66 pct.) af projektlederne, at deres projekter understøtter udviklingen af det økologiske marked i Danmark, herunder i detailhandlen og i fødevarerektoren. Derudover angiver knap seks ud af ti (59 pct.), at projekterne understøtter fondens effektindikator om udviklingen i det økologiske landbrugsareal i Danmark. Endelig angiver godt halvdelen (56 pct.) af projektlederne, at deres projekter bidrager til andre effekter end fondens formelle effektindikatorer, jf. figur 3.

Projektledere, der angiver andre effekter end fondens effektindikatorer, beskriver en bred vifte af yderligere effekter, som projekterne har bidraget til. Eksempler herpå omfatter blandt andet udvikling i den danske økologiske eksport samt forbedringer af det økologiske landbrugs grønne regnskaber inden for klima, natur og miljø.

Figur 3. Projekternes understøttelse af fondens effektindikatorer (n=55)

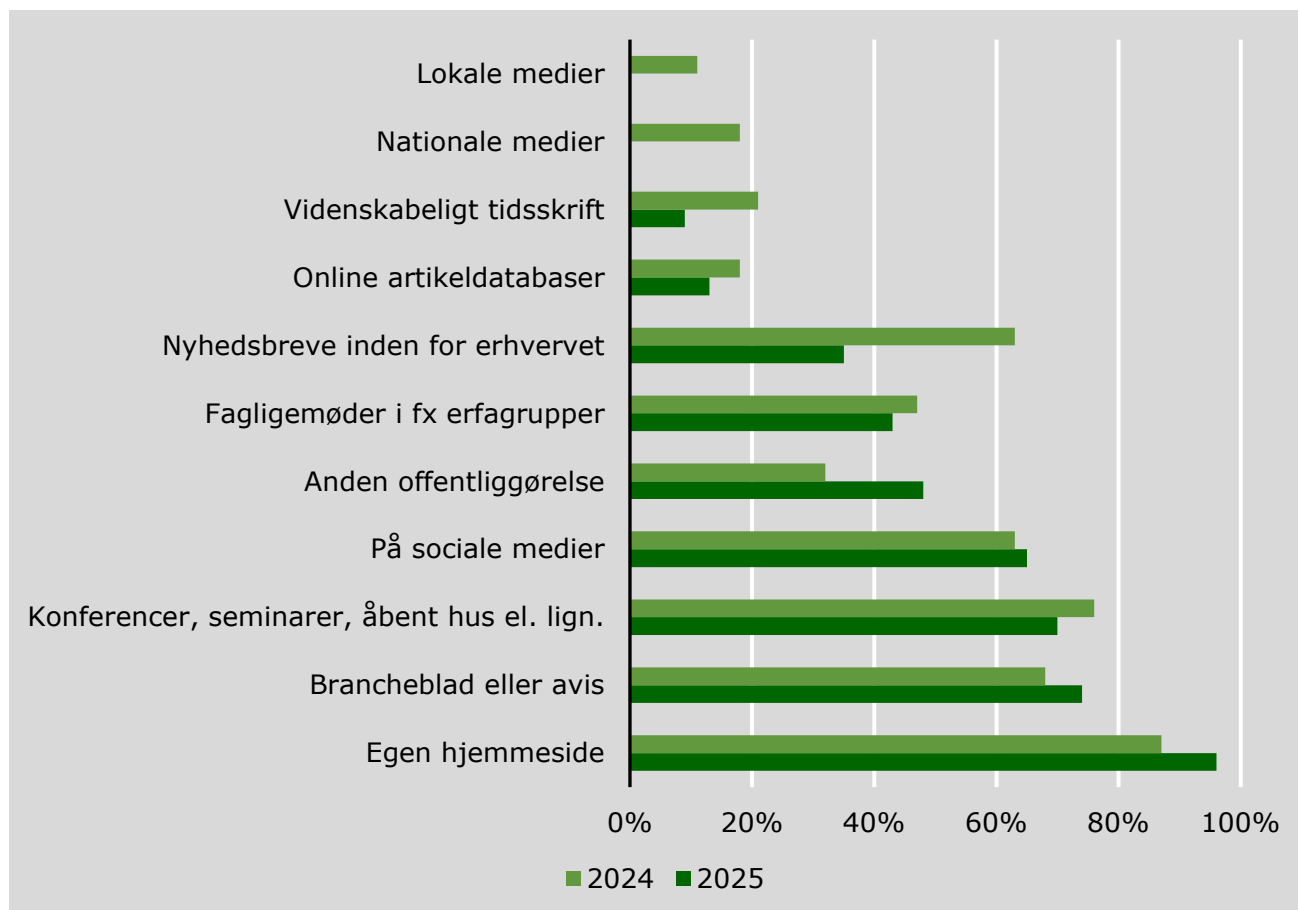
Anm: Projektlederne har kunnet angive op til tre effektindikatorer, og derfor summerer fordelingen ikke til 100.

5. Implementering og offentliggørelse

Vidensdeling er central for, at projekternes resultater kan omsættes og implementeres hos producenterne. I fondens ansøgningskemaer skal ansøgere derfor redegøre for, hvordan projektets resultater forventes formidlet, og ved projektafslutning skal projekterne angive, hvordan resultaterne er blevet – eller forventes at blive – offentliggjort.

Tilskudsmodtagernes egne hjemmesider er den klart mest anvendte kanal for offentliggørelse af projektresultater. Næsten alle projekter (96 pct.) angiver, at resultaterne formidles via egen hjemmeside, hvilket bidrager til, at resultaterne er let tilgængelige for en bred kreds af interessenter. Derudover anvender en betydelig andel af projekterne brancheblade eller aviser (74 pct.) samt konferencer, seminarer og åbent hus-arrangementer (70 pct.) som formidlingskanaler. Desuden gør godt to tredjedele (65 pct.) brug af sociale medier i formidlingen af projektresultater, jf. figur 4 nedenfor.

Figur 4. Kanal for offentliggørelse (generelle projekter, n=23)

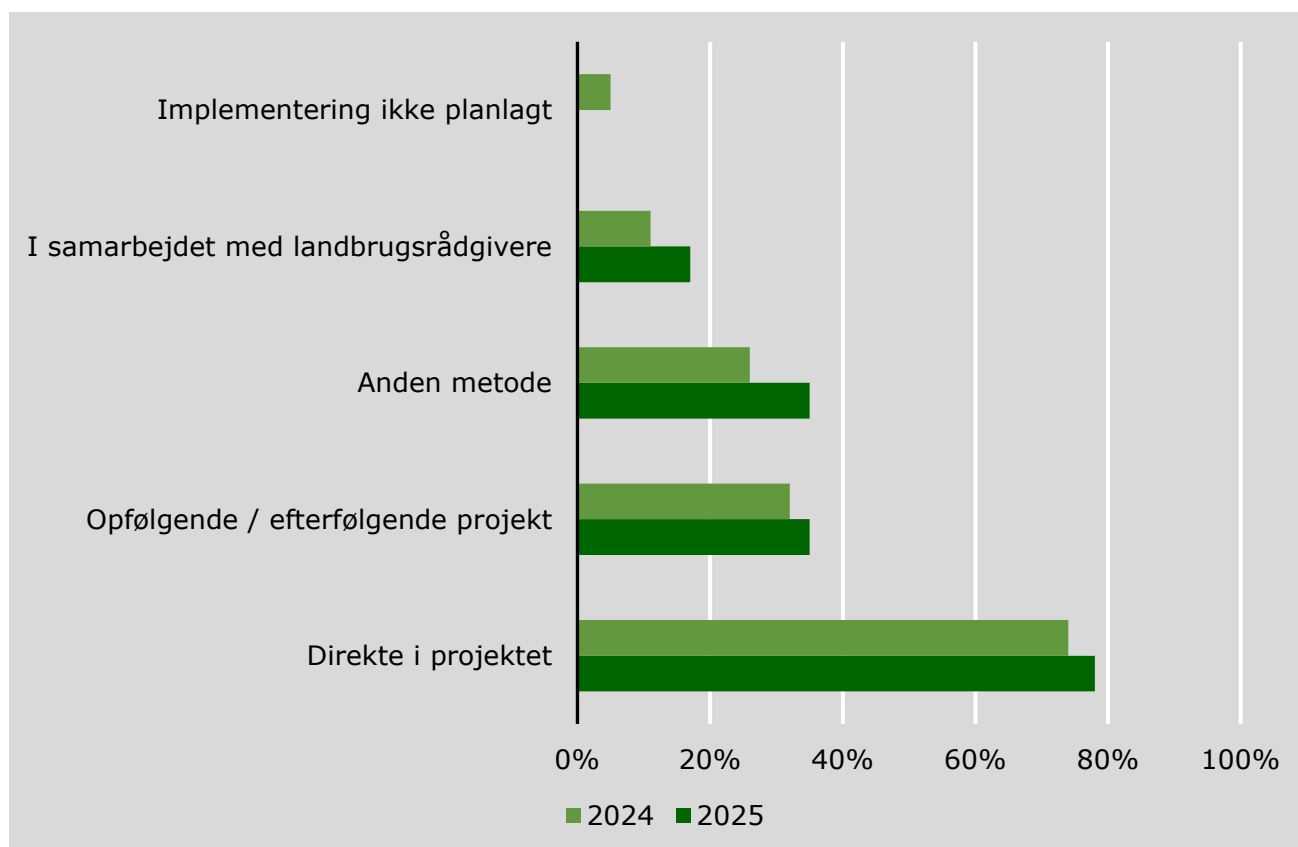

Anm: Projektlederne har kunnet angive flere kanaler for offentliggørelse, og derfor summerer fordelingen ikke til 100.

Det er hensigten, at offentliggørelse af resultaterne skal give primærproducenterne og øvrige markedsaktører den nødvendige information for at kunne implementere resultaterne på deres egen bedrift eller virksomhed samt give erhvervs- og vidensinstitutioner mulighed for at fortsætte forskningen på et givent område.

Projekternes implementeringsmetoder fremgår af figur 5 nedenfor. I cirka tre ud af fire (75 pct.) af projekterne er der planlagt implementering direkte i projektet. Derudover angiver hver tredje (32 pct.) projektleder at implementere resultater i et opfølgende eller efterfølgende projekt, mens hver fjerde (26 pct.) angiver en anden implementeringsmetode. Endelig angiver lidt over en tredjedel (11 pct.) af projekterne, at de har fokus på implementering i samarbejde med landbrugsrådgiver, mens to (5 pct.) projekter endnu ikke har implementering planlagt.

Figur 5. Implementeringsmetode (generelle projekter, n=38)

Anm: Projektlederne har kunnet angive flere implementeringsmetoder, og derfor summerer fordelingen ikke til 100.

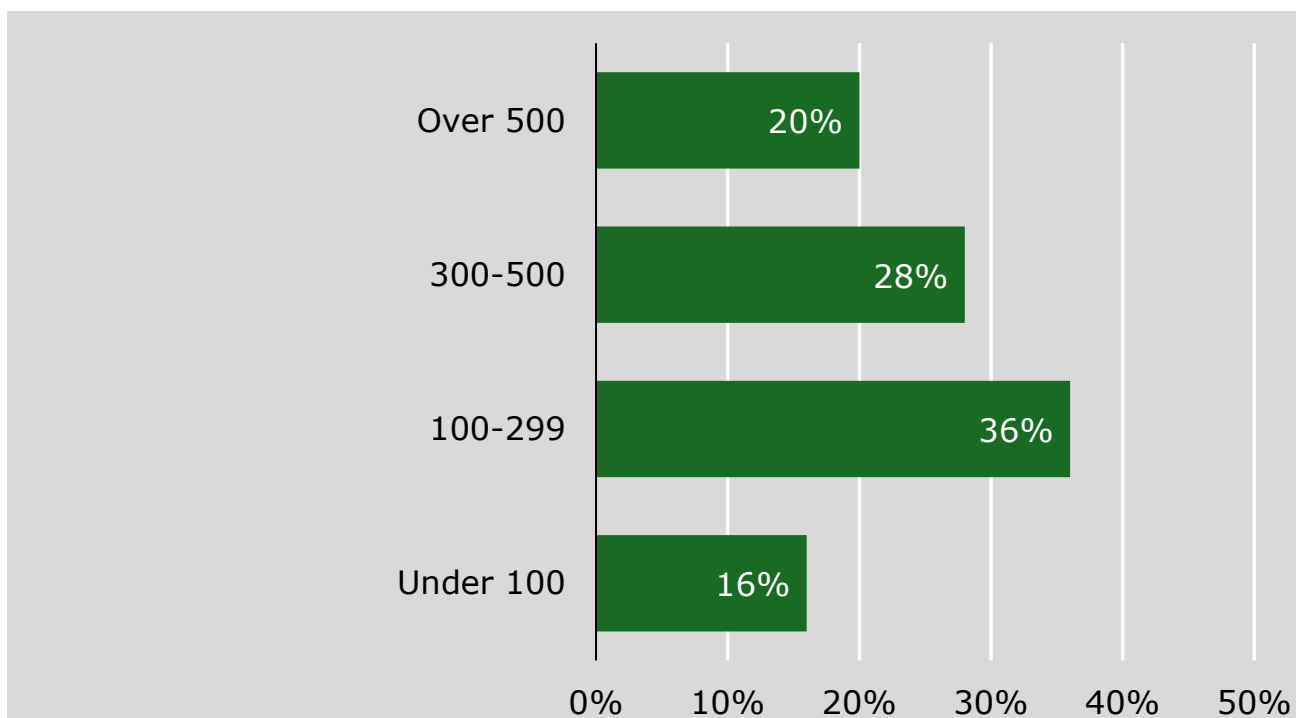
6. Køkkenomstilling

Udover generelle projekter og afsætningsfremme har Fonden for Økologisk Landbrug også støttet projekter med fokus på køkkenomstilling. Formålet med økologisk omstilling af professionelle køkkener (både private og offentlige køkkener) er at øge økologiprocenten i de mange daglige måltider, der serveres i landets professionelle køkkener. Fondens midler er i den forbindelse blandt andet anvendt til kompetenceudvikling af køkkenpersonale samt tilknyttede medarbejdere, herunder pædagogisk personale og social- og sundhedspersonale.

Blandt de køkkener, der indgår som tilskudsmodtagere, angiver godt en tredjedel (36 pct.) at have et estimeret antal daglige måltider på mellem 100 og 299. Derudover serverer knap tre ud af ti (28 pct.) mellem 300 og 500 daglige måltider. En mindre andel af køkkenerne, svarende til godt hver sjette (16 pct.), serverer under 100 daglige måltider, mens en femtedel (20 pct.) af køkkenerne angiver at stå for over 500 daglige måltider, jf. figur 6 nedenfor.

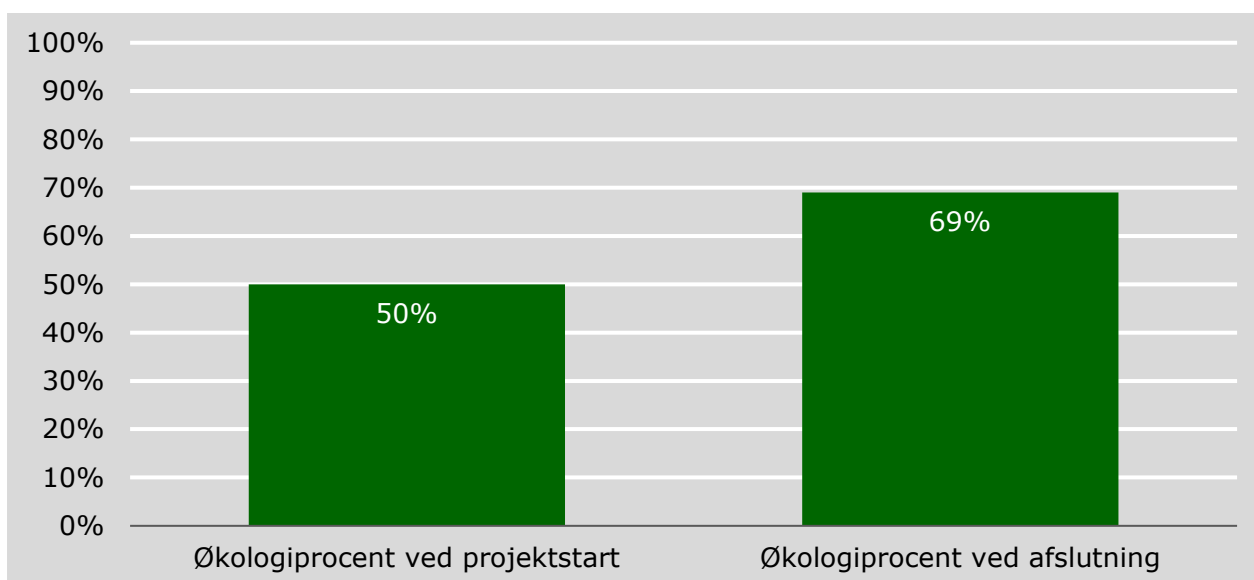
Der er givet 22 tilsagn, hvoraf 1 har trukket ansøgningen i løbet af 2025. De resterende 21 (n=21) dækker over tilsagnsmodtagere, der hver især kan have mange køkkener inkluderet i deres respektive ansøgninger. Samlet indgik 151 køkkener på tværs af de 21 tilsagnshavere.

Figur 6. Estimerede antal daglige måltider (Køkkenomstilling, n=21)

Hovedformålet med køkkenomstilling er som nævnt at øge økologiprocenten i de mange daglige måltider, der serveres i landets professionelle køkkener. Af figur 7 fremgår det, at der har været en tydelig positiv udvikling i økologiprocenten blandt tilskudsmodtagerne. Den gennemsnitlige økologiprocent var ved projektstart på 50 pct., mens den ved projektafslutning var steget til 69 pct. Samlet set svarer dette til en stigning i økologiprocenten på 19 procentpoint i løbet af projektperioden.

Figur 7. Udvikling i gennemsnitlig økologiprocent (Køkkenomstilling, n=21)

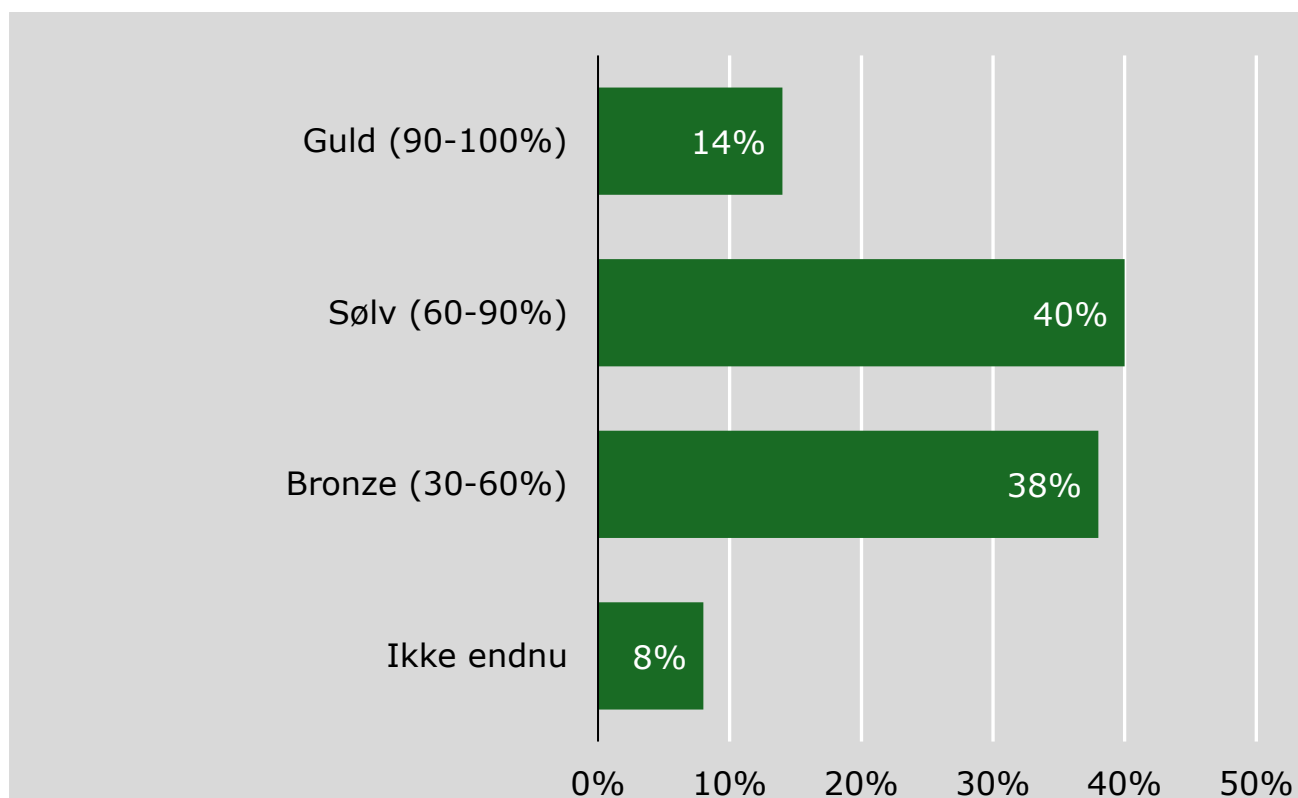

Formålet med køkkenomstilling er desuden at udbrede Det Økologiske Spisemærke, som bidrager til at fastholde og videreudvikle økologien i professionelle køkkener på længere sigt. Af figur 8 fremgår det, at to ud af fem køkkener (40 pct.) har Det Økologiske Spisemærke i sølv, hvilket svarer til en økologiprocent på mellem

60 og 90 pct. Derudover har knap fire ud af ti køkkener (38 pct.) spisemærket i bronze, som markerer en økologiprocent på mellem 30 og 60 pct.

En mindre andel af køkkenerne, svarende til godt hver syvende (14 pct.), har opnået Det Økologiske Spisemærke i guld, hvilket indikerer en økologiprocent på mellem 90 og 100 pct. Endelig angiver 8 pct. af køkkenerne, at de endnu ikke har Det Økologiske Spisemærke. Projektlederne peger dog på, at en stor del af disse køkkener har til hensigt at ansøge om spisemærket i 2026. Samlet set indikerer dette, at hovedparten af køkkenerne allerede lever op til kravene for spisemærket eller forventes at gøre det inden for den nærmeste fremtid.

Figur 8. Udbredelse af Det Økologiske Spisemærke (Køkkenomstilling, n=21)

Bilag: Metode

Tidspunkt for gennemførelse af effektvurderingerne

Bevillingerne fra promille- og produktionsafgiftsfondene er etårige, og af denne grund gennemføres effektvurderingerne i forbindelse med bevillingsårets afslutning.

Den teoretiske ramme

Promille- og produktionsafgiftsfondene giver tilsammen årligt støtte til flere hundrede projekter inden for hovedformålene i landbrugsstøtteleven. Projekterne er meget forskellige i deres formål, indhold, projektperiode, størrelse m.v.

For at gøre sammenligning på tværs af de udvalgte projekter mulig og meningsfuld er det afgørende, at effektvurderingen for alle typer af projekter tager udgangspunkt i den samme teoretiske ramme.

Forandringsteori

Tilskudsmodtagerne bliver i forbindelse med ansøgningen bedt om at angive formålet med projektet, hvilke aktiviteter der ønskes gennemført, hvilke produktionsmål de gennemførte aktiviteter skal resultere i, og endelig skal de angive, hvilke effekter de på sigt forventer projektets resultater vil medføre, herunder fx mindre forurening, kompetenceløft, eller øget konkurrenceevne.

I den teoretiske verden svarer ansøgningskemaet således til projektets forandringsteori. Figuren nedenfor illustrerer forandringsteorien¹.

Figur 6. Forandringsteori

Temaerne i ansøgningskemaet (forandringsteorien) hjælper den enkelte ansøger med at gennemføre en analyse af, hvordan den tilsigtede effekt skal nås. Gennem forandringsteorien beskrives, hvilke aktiviteter der skal gennemføres for at opnå de effekter for den målgruppe, som projektet vedrører. Herved sandsynliggøres, at de gennemførte aktiviteter på sigt vil medføre de ønskede effekter.

På baggrund af ovenstående kan der opstilles parametre for målopfyldelsen – dvs. hvilke succesparametre der skal være gældende for, at projektet er gennemført succesfuldt. Følgende kategorisering af mål bliver anvendt:

Aktivitetsmål udtrykker forholdet mellem input og aktiviteter. Ressourcer kan være penge, arbejdskraft el.lign., og aktivitetsmålet udtrykker dermed, hvilke aktiviteter der kan gennemføres med de input, der er til rådighed. Fx et demonstrationsforløb eller udvikling af en ny kombisti til farende søer.

Produktionsmål udtrykker det output/de resultater, de gennemførte aktiviteter skal resultere i. Fx at 300 personer deltager i en demonstration, eller at der er udviklet en ny kombisti til farende søer, som tilbydes på markedet inden for to år.

¹ Rigsrevisionen, *Beretning til Statsrevisorerne om revisionen af EU-midler i Danmark i 2012*, november 2013.

Effektmål vedrører den tilsigtede effekt af en indsats på det omgivende samfund. Fx øget konkurrenceevne, mindre forurening og/eller bedre dyrevelfærd.

Effektmålene kan opgøres på kort, mellemlangt og langt sigt. Det kan imidlertid være vanskeligt at opstille parametre for den langsigtede effekt – og det kan være endnu sværere at måle effekten på langt sigt.

Hvis målet på sigt eksempelvis er at øge konkurrenceevnen, kan det være vanskeligt at isolere effekten af det konkrete projekts indflydelse på konkurrenceevnen. I sådan et tilfælde vil det være nødvendigt at anvende parametre på et lavere niveau for at sandsynliggøre, at projektet bidrager til det langsigtede mål. Fx kan et projekt omhandlende optimering af indretningen af svinestalde, som øger landmandens produktivitet, anvendes som parameter/indikator for effekten på sektorens øgede konkurrenceevne.

For at kunne dokumentere, at et projekt kommer sektoren og samfundet til gode, er det væsentligt, at måleparametrene opgøres på så højt niveau som muligt. Da effektvurderingerne i nærværende rapport er gennemført allerede et år efter projekternes initiering, vil der dog være mange projekter, som endnu ikke har realiseret effekter på langt sigt. Som det fremgår af effektvurderingerne i rapporten, er de målbare parametre derfor i vidt omfang relateret til outputtet/resultaterne, som er meget projektnære, og dermed i mindre omfang relateret til de mere langsigtede effekter for samfundet.

Evalueringsmetode

Effektvurderingerne er gennemført med en tilgang inspireret af både 'målopfyldelsesevaluering' og 'effektevaluering'. Den første tilgang har til formål at afdække, om målene med et givet projekt er opfyldt eller ej, og den anden tilgang søger at afdække de samlede effekter af projektet – både tilsigtede og utilsigtede effekter.

Begge tilgange er meget anvendelige men har dog også nogle ulemper, som er vigtige at være bevidst om. Målupfyldelsesevaluering vanskeliggøres, hvis de udmeldte mål med et projekt, ikke er konkrete, operationelle og målbare. Men forudsat at målene er klart formuleret, gør tilgangen det muligt at vurdere, om målene er realiseret, og om indsatsen lever op til intentionerne. Effektevaluering har den ulempe, at det kan være svært at isolere effekten af indsatsen, og den opnåede effekt kan dermed skyldes andre faktorer end resultaterne fra projektet.

Gennemførelse af effektvurderingerne

For at sikre sammenlignelighed på tværs og en tilstrækkelig faglig dybde i effektvurderingerne, har alle projekter besvaret et onlinebaseret spørgeskema indeholdende spørgsmål om, i hvilken grad projektet har opnået de resultater, der forventedes ved projektets start, og hvilke effekter for landmanden og samfundet det forventes, at projektet vil afstedkomme. Spørgeskemaet indeholder både kvantificerede, lukkede spørgsmål samt spørgsmål af mere åben karakter.

For at imødegå forskelligheden i de vurderede projekter, bliver der anvendt tre forskellige skemaer til indsamling af information. Årsagen er, at afsætningsfremmeprojekterne ofte har en længere tidshorisont end de øvrige projekter, og at resultaterne derfor i mindre grad end for de øvrige projekter er håndgribelige inden for projektperioden på et år.

Der er således anvendt følgende to typer af skemaer:

- Afsætningsfremme.
- Generelle projekter omfattende forskning og forsøg, rådgivning, sygdomsforebyggelse, sygdomsbekæmpelse, dyrevelfærd, kontrol og uddannelse.
- Køkkenomstilling.

Projekter der er medfinansieret under EU-programmer placeres i en af de tre grupper efter en konkret vurdering af indholdet.

Som supplement til effektivvurderingsskemaet gøres også brug af projektets tilskudsregnskab. Regnskabet er nyttigt i forbindelse med effektivvurderingerne, idet det af regnskabet blandt andet fremgår, om alle projektmidlerne er anvendt, i hvilken grad projektet er gearret med midler fra andre steder, og hvilke eventuelle samarbejdspartnere, der har været involveret i projektet.